

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра культурології та медіакомунікацій

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Програма та навчально-методичні матеріали
з навчальної дисципліни

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво, 06 Журналістика
Спеціальність – 028 Менеджмент соціокультурної діяльності,
061 Журналістика
Освітньо-професійна програма – Менеджмент культури,
Соціальна та культурна журналістика
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

УДК 930.85(100)(073)
I-90

Друкується за рішенням Науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 5 від 20.12.2023 р.)

Рекомендовано до видання рішенням ради
факультету культурології та соціальних комунікацій (протокол № 6 від 29.11.2023 р.)

Рекомендовано кафедрою культурології
(протокол № 7 від 04.11.2023 р.)

Рецензенти:

І.С.Мостова - канд. мистецтвознавства, декан факультету хореографічного мистецтва Харківської державної академії культури

Яресько К.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри управління соціальними комунікаціями Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця.

Укладачі:

М.В. Александрова, канд. філософських наук, доцент

М.О. Жигайло, канд. культурології, викладач

Історія світової культури : прогр. та навч.-метод. матеріали з навч. дисципліни I-90 для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», 061 «Журналістика», ОПІ «Менеджмент культури», ОПІ «Соціальна та культурна журналістика» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соц. комунікацій, Каф. культурології та медіа комунікацій ; [уклад.: Александрова М. В., Жигайло М. О.]. Харків : ХДАК, 2023. 48 с.

УДК 930.85(100)(073)

І. РЕКВІЗИЦІ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 8	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво, 06 Журналістика Спеціальність: 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 061 Журналістика	Обов'язкова	
Розділів - 3		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 240		1-й	–
		Семестр	
		1-й та 2-й	–
Аудиторних годин для денної форми – 80; самостійної роботи – 160.	Освітньо-професійні програми Менеджмент культури; Соціальна та культурна журналістика	Лекції	
		50 год.	–
		Семінари	
	30 год.	–	
	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Самостійна робота	
		160 год.	–
Індивідуальні завдання: год.			
	Вид контролю: екзамен		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна *«Історія світової культури»* дозволяє сформувати уявлення про закономірності та особливості культурно-історичного розвитку людства, здатність до аналізу культурних та мистецьких явищ, їх походження та значення для світового культурного розвитку, а також підвищує загальну гуманітарну культуру.

Мета. У межах реалізації компетентнісного підходу до підготовки фахівців, навчальна дисципліна спрямована на забезпечення інтегрованого результату, пов'язаного із розумінням особливостей та закономірностей розвитку світової культури від первісності до сучасності, формування навичок аналізу специфіки та закономірностей світового історико-культурного процесу та толерантного ставлення до різних культур та цивілізацій.

Відповідно до освітньо-професійної програми, навчальна дисципліна формує такі компетентності та програмні результати навчання:

Загальні компетентності

Освітньо-професійна програма – Менеджмент культури

ЗК11. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК17. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК18. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Освітньо-професійна програма – Соціальна та культурна журналістика

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності*Освітньо-професійна програма – Менеджмент культури*

ФК1. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

Програмні результати навчання*Освітньо-професійна програма – Менеджмент культури*

ПРН 2. Збирати та впорядковувати інформацію.

ПРН 8. Визначати соціокультурний потенціал різних стейкхолдерів культурного життя.

ПРН 12. Формулювати, аргументувати професійні завдання.

ПРН 13. Обґрунтовувати управлінські рішення.

Освітньо-професійна програма – Соціальна та культурна журналістика

ПРН 2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПРН 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою.

1. Відмінно (90 – 100 балів, А):

- вільне володіння понятійним апаратом,
- вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на різні питання;
- високий рівень виконання програмних завдань.

2. *Добре (74 – 89 балів, C, B):*

- добре володіння основними термінами і поняттями,
- досить вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на основні питання;
- добрий рівень виконання програмних завдань.

3. *Задовільно (60 – 73 бали, D, E):*

- посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
- недостатньо вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на окремі питання;
- посередній рівень виконання програмних завдань.

4. *Незадовільно з можливістю повторного складання (35 – 59 балів, FX):*

- незнання основних термінів та понять,
- незнання основного матеріалу дисципліни і неспроможність відповісти на більшість питань;
- незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.

5. *Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0 – 34 бали, F):*

- незнання основних термінів та понять,
- незнання матеріалу дисципліни і неспроможність відповісти на питання;
- нездатність до виконання більшості програмних завдань.

Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового екзамену для денної форми здобуття освіти, участь у лекційних та практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи.

II. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

1. ТЕМАТИЧНО-ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ

Навчальний матеріал поділено на три розділи, які містять 15 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

Розділ 1 «Первісна та старосхідна культурно-історичні епохи» включає 4 теми: Культура як предмет пізнання. Культура первісної доби; Культура Стародавнього Китаю та Індії; Культура Месопотамії; Особливості культури Стародавнього Єгипту.

Розділ 2 «Антична та Середньовічна культурно-історичні епохи» складається із 4 тем: Культура доби Античності. Культура західноєвропейського середньовіччя. Культура Візантії; Культура арабо-мусульманського світу; Культура доби Відродження та Реформації.

Розділ 3 «Новочасна та Новітня культурно-історичні епохи» складається із 5 тем: Культура бароко: особливості світогляду та художнє втілення; Культура епохи Просвітництва; Культура кінця XVIII-XIX ст.; Культура 1 половини XX ст.; Культура 2 половини XX – початку XXI ст.

РОЗДІЛ 1

ПЕРВІСНА ТА СТАРОСХІДНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ

Тема 1. Культура як предмет пізнання. Культура первісної доби

Поняття «культури». Потрактування поняття «культури» (Марк Тайлор, Марк Тулій Цицерон, Едвард Тайлор та ін.). Культура як усе, що створене людиною. Види культури. Функції культури (інформативна, комунікативна, регулююча, семіотична, аксіологічна, адаптативна та ін.). Культурна динаміка: культурний прогрес та регрес.

Художня культура як один з найважливіших компонентів духовної культури людства, вид людської діяльності, специфічний спосіб реалізації творчих потенцій людини. Сфера художньої культури як втілення художніх та естетичних цінностей. Поняття художніх цінностей. Естетичне та художнє. Підсистеми художньої культури: художнє виробництво; художнє споживання, репродукування, тиражування та розподіл художніх цінностей. Процес творчості як найважливіший складник існування та функціонування художньої культури.

Поняття художнього твору. Мистецтво як предметна основа художньої культури. Основні теорії походження мистецтва. Функції мистецтва в суспільстві. Художньо-образна форма мистецтва. Поняття образу. Видова специфіка мистецтва. Причини розподілу мистецтва на види.

Архітектура як мистецтво створення споруд, які формують просторове середовище для життя та діяльності людини. Скульптура як вид мистецтва, який створює об'ємні художні форми у реальному просторі, об'єктом якого є переважно людина або тварина. Живопис як відтворення художніх образів на площині. Музика як вид мистецтва, в якому художні образи формуються за допомогою звуків. Хореографія як мистецтво поетичного осмислення та організації у часі та просторі рухів й поз людського тіла. Театр як вид мистецтва, що художньо відтворює світ у формах драматичної дії. Кінематограф як вид мистецтва, що відображає дійсність у її просторово-часовій єдності, зображує дійсність рухомою, динамічною. Література як форма художньої діяльності людини, яка естетично опановує світ через слово.

Процеси художнього розвитку людства, їх особливості.

Первісне суспільство – перша в історії людства соціально-економічна формація.

Особливості первісного суспільства. Мистецтво – закономірний продукт людської діяльності. Анімалістичні зображення як знак «оволодіння» людиною тварини: розписи печер Альтаміра, Ласко, Капова печера та ін.). «Звіриний стиль» у первісному мистецтві. Жіночі статуетки (так звані «палеолітичні Венери»), втілення в них своєрідного ідеалу жінки – продовжувачки роду. Основні типи архітектурних споруд доби (менгіри, дольмени, кромлехи) та їх особливості. Мистецтво епохи палеоліту (давній палеоліт, середній палеоліт – епоха Мустьє, пізній палеоліт – епохи Оріньяк, Солютре, Мадлен). Мистецтво епохи мезоліту. Мистецтво епохи неоліту. Мистецтво епохи бронзи та заліза. Символізм у первісному мистецтві.

Тема 2. Культура Стародавнього Китаю та Індії

Китайська культура як одна з найдавніших культур світу. Географічне положення та заняття жителів Стародавнього Китаю. Формування китайської цивілізації у IV-III ст. до н.е. Китай у період Шан-Інь (XVI-XI ст. до н.е.). Держава та імператор у світогляді китайців. Особливості китайської міфології. Культ предків. Поняття про «Небо» як могутнє божество Всесвіту. Ритуалізм китайської культури. Періоди Чжоу та Чжаньго. Виникнення конфуціанства та даосизму. Конфуціанство та його роль у підтриманні ієрархічності та стабільності китайської держави.

Вчення про Дао та його втілення у художній традиції Китаю. Принципи традиційного китайського живопису. Сюжети та теми китайського живопису. Основні школи китайського живопису. Періоди Цинь та Хань. Побудова Великої китайської стіни. Гробниця Цинь Ши Хуанді. Розквіт культури в епоху Хань. Культура в період Сун і Тан. Буддизм в китайській культурі.

Розвиток архітектури Стародавнього Китаю. Палацові та храмові ансамблі. «Заборонене місто» та «Зал вищої гармонії». Храм Небу в Пекіні. Канон китайської архітектури. Розвиток китайського ремесла. Виробництво порцеляни як провідна галузь китайського ремесла. Особливості традиційної китайської пісенної та музичної культур. Основні принципи китайської традиційної драматургії.

Художні здобутки цивілізації Мохемджо-Даро і Хараппа. Завоювання Індії арійськими племенами у XIII ст. до н.е. Особливості світобачення давніх аріїв. Ведична релігія та її викладення у священних книгах (Рігведа, Яджурведа, Самаведа, Атхарваведа). Коментарі до Вед («Брахмани», «Араньяки», «Упанішади»). Ведичні боги як уособлення сил природи. Ієрархічний характер суспільства Стародавньої Індії. Індуїзм як модифікація ведичної релігії. Образи індуїстських богів та їхнє втілення у мистецтві. Брахманістські ідеї у епічних поемах «Махабхарата» та «Рамаяна». Релігійно-філософські мотиви школи Стародавньої Індії.

Виникнення буддизму. Головні ідеї буддизму. Ступи та стомбхи як втілення художньої традиції буддизму. Іконографія Будди. Буддійські печерні храми (Аджанта). Живопис

Аджанти. Храм Прозріння. Різновиди буддизму. «Махаяна» та «Хінаяна». Еволюція буддизму. Тантризм та його втілення у мистецтві.

Розквіт культури за часів правління династії Гуптів. Палаці та храми епохи Гуптів. Колонна Чандрагупти. Розвиток скульптури. Зображення будд. Розвиток лірики та драматургії. Творчість Калідаси. Індійське театральне мистецтво.

Семінарське заняття № 1: Особливості релігійного світогляду в Стародавньому Китаї та Індії.

Тема 3. Культура Месопотамії

Виникнення цивілізації у міжріччі Тигру і Євфрату. Розвиток землеробства, формування нових соціальних відносин, становлення державності. Перші міста-держави Месопотамії (Ур, Урук, Лагаш, Вавілон та ін.). Конструктивні особливості архітектури шумерів – зіккуратів та палаців правителів. Досягнення шумерів у різноманітних галузях культури. Найдавніша епічна поема «Сказання про Гільгамеша», її художні особливості та ідейний зміст. Міфологія Месопотамії. Скульптура давньої Месопотамії. Загальні правила створення скульптури. Скульптура жіночої голови з м. Урука (богиня Інанна). Рельєфи у мистецтві Месопотамії. «Стела полювання» з м. Урука, «Стела коршунів» з м. Лагаш. Статуя правителя – жерця м. Лагаш Гудеа. «Стела законів Хаммурапі».

Розквіт держави Ассирія. Тип держави та суспільства Ассирії. Палац ассирійських царів м. Ніневія. Царська влада та мистецтво: ассирійський рельєф з палацу в Кальху «Ашшурнацирапал на троні».

Релігійні уявлення давніх ассирійців. Скульптури биків та крилатих левів як уособлення другорядних божеств. Геній – охоронець Шеду – барельєф палацу Саргона II у Дур-Шарукейні. Обеліск Саламанасара. «Облога міста» – барельєф з Ніневії.

Семінарське заняття № 2: Культура Месопотамії: «Епос про Гільгамеша».

Тема 4. Особливості культури Стародавнього Єгипту

Джерела давнього єгипетського мистецтва. Релігійно-міфологічні уявлення давніх єгиптян та їх вплив на мистецтво. Заупокійний культ у Стародавньому Єгипті. Храм та гробниця – основні типи монументальних споруд в архітектурі Стародавнього Єгипту. Піраміди в Гізі (Хеопса, Хефрена, Мікеріна). Храми в Карнаці, Луксорі, Дейль-ель Бахарі. Характерні риси давньоєгипетського канону в круглій скульптурі (статуї Хефрена, Каопера, Рахотепа, Нефрет, «Луврський переписувач»), рельєфах, розписах. Зміст заупокійного культу як протест проти скінченності людського існування, пошуків вічного. Специфіка мистецтва додинастичного періоду, Давнього, Середнього, Нового царств. Мистецтво часів правління Ехнатона та його спадкоємців (т.зв. Амарнський період).

Семінарське заняття № 3: Історичне та сакральне в давньоєгипетській культурі.

РОЗДІЛ 2.

АНТИЧНА ТА СЕРЕДНЬОВІЧНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ

Тема 5. Культура доби Античності

Античне мистецтво та його місце в історії людства. Демократія як основа формування естетичного ідеалу – ідеалу вільної, активної людини-громадянина. Втілення принципу «Людина є мірою усіх речей» (Протагор) у давньогрецькому мистецтві.

Егейське мистецтво. Архітектура, образотворче мистецтво і декоративно-прикладне мистецтво о. Крит. Особливості Мікенського мистецтва.

Основні періоди розвитку грецького мистецтва: гомерівського, архаїчного, класичного, елліністичного. «Геометричний стиль» гомерівського періоду.

Гуманістичні основи архітектури Давньої Греції. Архітектурний образ храму як втілення гармонійної, раціональної світобудови. Складові архітектурної мови давньогрецького храму: простота композиції, відповідність пропорцій фігурі людини та ін. Змістовна виразність основних грецьких ордерів – доричного, іонічного, коринфського. Ансамбль Афінського Акрополя.

Ідеал людини у скульптурі Давньої Греції як людини дії. Особливості втілення цього ідеалу мовою скульптури: тіло – виразник душевних порухів. Ідеї «героїчної етики» у скульптурах «Доріфор» Поліклета, «Дискобол» та «Афіна і Марсій» Мірона, скульптурах храму Парфенон Фідія.

Художня культура елліністичного періоду. Нові досягнення в галузі мистецтва й архітектури. Видатні досягнення скульптури. Ідеї гармонійної краси людського тіла в його радісній свободі в скульптурах «Афродита Мілоська», «Ніка Самофракійська».

Культ влади і сильної держави та його вплив на мистецтво Стародавнього Риму. Спадковість римського та грецького мистецтва. Мистецтво етрусків. Близькість форм і прийомів грецької й етрусської архітектури.

Мистецтво Римської республіки та Римської Імперії. Давньоримська архітектура як проекція реальних взаємовідносин людини і держави. Довершеність інженерних споруд Давнього Риму: дороги, мости, акведуки, терми. Втілення ідеї могутності держави в тріумфальних арках (Тита, Костянтина), колонах (Траяна), амфітеатрах (Колізей) та храмах (Пантеон). Особливості образної мови архітектурних споруд: тяжіння до замкненості, масивність, монотонність ритму арок та ін.

Римський скульптурний портрет та його витоки. Жорсткий реалізм як особливість римського скульптурного портрета. Статуя «Тогатус» як втілення громадянських ідеалів республіканського Риму. Характеристика людської особистості в портретах Імператорського

Риму: портрети Каракалли, Нерона, Марка Аврелія, статуя Августа. Людини та її роль в державі, людина та влада – головні теми римського скульптурного портрета. Римська мозаїка.

Семінарське заняття № 4: Міфологія Стародавньої Греції та Риму: від джерел до сучасності.

Тема 6. Культура західноєвропейського середньовіччя.

Художня культура Візантії

Формування художніх принципів середньовічного мистецтва на основі християнської релігії. Християнство та його світоглядна модель Всесвіту. Ідеї трансцендентності світу й примату божественного над земним, духовного над тілесним та їх вплив на мистецтво. Середньовічний ідеал людини як людини, його відмінність від античного. Символічність – основа художньої мови середньовіччя.

Мистецтво варварських королівств (мавзолей Теодориха). Імперія Карла Великого. Мистецтво «Каролінгського Відродження»: архітектура (Аахенська капела, ворота у монастирі в Лорше), монументальний живопис (розпис у церкві Св. Іоанна Хрестителя), книжкова мініатюра (Утрехтський Псалтир). Розпад імперії Карла Великого та заснування феодальних держав на території Франції, Німеччини та Італії.

Мистецтво Оттонівської Імперії. Монастирі і церкви – основні культурні центри доби. Світогляд та світовідчуття людини в епоху зрілого середньовіччя. Художня своєрідність архітектури та живопису зрілого феодалізму. Романський та готичний стилі. Спільність і національна самобутність мистецтва романського стилю в країнах Західної та Центральної Європи. Архітектура романського замку: войовничий дух доби (замок Каркассон у Франції). Романський храм як модель християнської світобудови та як літопис часу (церква Марії Лаах біля Кобленца, церква Марії Магдалини у Везлі). Людина у християнському всесвіті – тема романської скульптури.

Боротьба міст за незалежність від феодального сеньйора, формування культури міста, незалежність та утвердження готичного стилю у XIII ст. Готичний собор як відображення середньовічної світоглядної моделі всесвіту. Каркасна конструкція собору, її художній та емоційний ефект. Втілення ідеї трансцендентної світобудови через дематеріалізацію архітектурних мас. Вертикаль – основа композиції, її символічне значення. Вітраж в архітектурному образі храму: ідея нематеріальної суті світу. Значення скульптури в ансамблі готичного собору. Синтез мистецтв у готичному соборі, взаємодія архітектури з музикою, словом і дією. Собор Нотр-Дам у Парижі, собори в Ам'єні, Реймсі, Шартрі, Кельні.

Соціально-політичний розвиток Візантії, розквіт візантійського мистецтва (доба Костянтина Великого та Юстиніана I), мистецтво "Македонського ренесансу", епоха Коминів і Палеологів.

Архітектура візантійського храму, її особливості (собори Св. Софії у Константинополі, Сан-Віталє і Сан-Аполлінаре Нуово у Равенні). Людина у візантійській мозаїці, специфіка її художньої мови (мозаїки Св. Софії Константинопольської, церкви Сан-Віталє та Сан-Аполлінаре). Візантійський іконопис: духовність людини, відчуття світу як вічно трагічного (ікони «Св. Пантелеймон», «Володимирська Богоматір», «Дванадцять апостолів»).

Вплив візантійського мистецтва на розвиток мистецтва середньовічної Європи, Близького Сходу і Стародавньої Русі.

Семінарське заняття № 5: Вплив християнства на художню культуру Візантії: особливості світогляду та художнього мислення.

Тема 7. Культура арабо-мусульманського світу

Особливості культурного розвитку арабської культури. Іслам як головний чинник, що визначав самобутність арабської культури. Коран – голосна священна книга ісламу та визначна літературна пам'ятка. Арабська мова Корану та її значення для виникнення єдиної арабської літературної мови. Взаємодія арабської культури із сусідніми народами та її вплив на розвиток художньої традиції. Розвиток містобудування. Вплив халіфату на розвиток культури. Халіф аль-Мамун та «Будинок мудрості». Досягнення в галузі точних та природничих наук (аль-Хорезмі; аль-Баттані; Ібн Хайтан, ар-Разі, аль-Харавія; аль-Маджусі). Розповсюдження енциклопедизму та суфізм. Енциклопедисти Ібн Сіна та аль-Біруні. Мусульманська схоластика: аль-Кінді, аль-Фарабі, аль-Газалі, Ібн Рошд. Алхімія. Поезія: творчість Гафіза та Омара Хайяма. Твори суфіїв Сааді Ширазький, Саної, Іракі, Амір Хосров Дехлеві, Румі, Джамі, Шабустарі, Ансарі, Навої. Персидський поет Фірдоусі та його праця «Шах-наме» («Книга іранських царів»). Розвиток світської та богословської літератури. Розвиток освіти і виховання: мектеби та медресе.

Семінарське заняття № 6: Іслам як регулятор інтегративних якостей арабської художньої культури.

Тема 8. Культура доби Відродження та Реформації

Утвердження світського характеру мислення, культури та мистецтва. Відродження як переворот у духовному житті суспільства: створення нової концепції світу та місця людини у ньому. Антропоцентрична модель світу. Звернення до античності.

Мистецтво Проторенесансу. Видатні майстри італійського треченто – Джотто і Пізано. Реалістичне трактування релігійних тем, розробка нових зображальних прийомів і засобів для передачі людських почуттів та взаємовідносин. Виразність і монументалізм розпису Джотто в капелі дель Арена. Значення художніх реформ Джотто та Пізанно для розвитку мистецтва Відродження.

Період раннього Відродження (кватроченто). Творчість Ф. Брунеллескі – засновника

архітектури Відродження і теорії наукової перспективи. Новаторське використання античних традицій. Гармонійність, суворість пропорцій, досконалість інженерних рішень (купол собору Санта-Марія дель Ф'оре, Оспedale дельї Іноценті, капела П'яцці). Глава нового напрямку в скульптурі – Донателло. Ренесансний ідеал довшеної людини у скульптурах «Св. Георгій» та «Давид». Втілення в релігійних сценах гуманістичних уявлень про людську особистість у творчості Мазаччо: фрески капели Бранкаччі. Поетичність художніх образів Сандро Боттічеллі («Весна», «Народження Венери»).

Високе Відродження (ченквіченто). Творчість Леонардо да Вінчі. «Джоконда» – втілення ренесансного ідеалу людини. Драма особистості в творі «Таємна вечеря». Тема материнства у творчості художника («Мадонна Літта», «Мадонна Бенуа»).

Художник і архітектор Рафаель Санті. «Сікстинська мадонна» – оспівування щастя та жертви материнства, поклоніння подвигу жінки-матері. Ідеал довшеної людини («Портрет кардинала у червоному»).

Творчість Мікеланджело Буонарроті. Монументальність, пластичність і драматизм образів. Статуя «Давид» та фрески «Сікстинської капели» у Римі – втілення ренесансного ідеалу людини-титана, якому підкорений всесвіт. Статуя «Бородатий раб», фреска «Страшний суд», скульптура капели Медичі: крах ідеалу людини доби Відродження.

Представник венеціанської школи Тиціан Вечелліо. Еволюція гуманістичного ідеалу художника: від «Флори», «Венери Урбінської», «Дінарія кесаря» до «Магдаліни, що кається», «Воздвиження хреста», «Св. Себастьян».

Особливості історичного розвитку Нідерландів. Поява нових рис у мистецтві Нідерландів. Відмінність уявлення про світ та місце людини у ньому порівняно з мистецтвом італійського Відродження. Головна тема Північного Відродження – людина у Всесвіті, гармонія людини та її оточення. Засновник ренесансного мистецтва Нідерландів Ян Ван Ейк. Гентський вітвар: ідея єдності Всесвіту. Ідеал людини у портретах художника («Портрет подружжя Арнольфіні» та ін). Творчість П. Брейгеля Старшого. Традиції народної «сміхової культури» в його творчості. Погляди на соціум, людини у ньому: «Падіння Ікара», «Битва Масниці та Посту», «Прислів'я» та ін. Цілісність Всесвіту: Цикл «Місяці». Творчість І. Босха: мізерність людини у світі, де володарює зло «Корабель дурнів», вітвар «Віз сіна», «Воздвиження Хреста», вітвар «Сад земних насолод».

Мартін Лютер: філософські погляди та учення. Рух Реформації та його вплив на розвиток німецького мистецтва. Видатний представник німецького Відродження – А. Дюрер. Ренесансний ідеал довшеної людини: «Автопортрет», графіка А. Дюрера. Образотворча діяльність Л. Кранаха, Г. Гольбейна Молодшого.

Семінарське заняття №7-8: Формування нової людини як проблема італійської ренесансної

культури.

РОЗДІЛ 3.

НОВОЧАСНА ТА НОВІТНЯ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ

Тема 9. Культура бароко: особливості світогляду та художнє втілення

Характеристика терміна «бароко» як поняття епохи і стилю. Уявлення про світ як єдину космічну стихію, що нескінченно рухається. Світоглядна роль бароко в архітектурі та образотворчому мистецтві.

Архітектура бароко. Діяльність К. Мадерни та Ф. Бороміні. Архітектурні та декоративні ансамблі бароко. Скульптура бароко. Творчість Л. Берніні, своєрідність його пластичної мови: «Аполлон і Дафна», «Екстаз Св. Терези». Барочний синтез мистецтв.

Основні напрями образотворчого мистецтва XVII ст. Мікеланджело да Караваджіо та його вплив на європейський живопис. Антична традиція та реалізм творчості Караваджіо. Особливості художньої мови і демократизм образів. Болонська академія братів Караччі. Творчість братів Караччі та їх послідовників. Образотворче мистецтво Іспанії. Творчість Х. Рібери, Ф. Сурбарана, Е. Б. Мурільйо. Творчість П. Рубенса – голови фламандської школи XVII ст. Людина і природа в творчості Рубенса. Жанр портрета в творчості Ван-Дейка. Художні особливості натюрморту (творчість Ф. Снейдерса). Жанровий живопис у творчості А. Браувера і Д. Тенірса Молодшого. Поезія буденності в жанрах Я. Вермера Делфського («Дівчина з листом», «Служниця з глечиком молока»). Голландський натюрморт (П. Клас, В. Хеда, В. Кальф) – гармонія буття людини та речей. Творчість Ф. Хальса, Г. Терборха. Творчість Рембрандта Харменса Ван Рейна, людина у живописі Рембрандта.

Тема 10. Культура епохи Просвітництва

Просвітительський рух як результат занепаду дворянської культури та ідеології. Основні положення просвітительської естетики. Просвітительський класицизм та його відмінність від класицизму XVII ст.

У. Хогарт – засновник реалізму в англійському живописі. Сатиричний напрям творчості, викривання вад англійського суспільства, феодальних і класових забобонів («Кар'єра марнотрата», «Модний шлюб», «Кар'єра розпусниці»). Утвердження позитивного ідеалу в портретному жанрі «Дівчина з краватками». Вплив Хогарта на розвиток критичного реалізму в європейському мистецтві XIX ст.

Розквіт портретного жанру в творчості Дж. Рейнольда («Портрет леді Гамільтон»), Т. Гейнсборо («Блакитний хлопчик», «Портрет герцогині де Бофор»), Д. Райта, Г. Реберна.

Рух французького Просвітництва, протест проти вад суспільства, віра в досягнення ідеального «царства розуму».

Н. Пуссен – засновник класицизму в європейському живопису. Міфологічні та історичні картини («Танкред і Ермінія», «Аркадські пастухи»). Образи навколишнього світу в пейзажах «Пейзаж з Поліфемом», серія «Пори року». Вплив творчості Пуссена на європейський живопис XVIII ст. «Живописці реальності» та їх значення у створенні реалістичного напрямку французького мистецтва XVII ст. Проблема палацового та міського ансамблю в архітектурі класицизму, Ансамбль Версаля (Л. Лево А. Ленотр, Ж. А. Мансард). Східний фасад Лувра (К. Перро).

Стилістична різноманітність французького образотворчого мистецтва в епоху Просвітництва (пізнє бароко, рококо, академізм, реалізм, класицизм і преромантизм) А. Ватто – видатний представник французького мистецтва XVIII ст. Ватто – майстер «галантних сцен», живописець настрою («Свято кохання», «Товариство в парку», «Жіль»). Розквіт стилю рококо в творчості Ф. Буше і О. Фрагонара.

Просвітительські ідеали у французькому живописі. Поетизація життя і побуту людини «третього стану» в творчості Ж. Б. Шардена і Ж. Б. Греза. Шар ден «Автопортрет», «Натюрморт з атрибутами», «Молитва перед обідом». Грьоз: «Розбещене дитя», «Сільські заручини», «Паралітик».

Монументальна, станкова і декоративна пластика. Творчість Е. Фальконе і А. Гудона.

Творчість Ж. Д. Давида напередодні Великої французької революції. «Революційний класицизм» Давида як вираження суспільних ідеалів революційної епохи («Клятва Гораційів», «Брут»). Участь Давида в художньому житті молоді французької республіки. «Смерть Марата».

Класицизм у містобудуванні. Палацові та паркові ансамблі, культова і цивільна архітектура. Інтер'єр міських будинків.

Семінарське заняття №9: Класицизм як провідний напрям художньої культури XVII-XVIII ст.

Тема 11. Культура кінця XVIII - XIX ст.

Передромантичні настрої у творчості іспанського художника Ф. Гойї. Зв'язок творчості Ф. Гойї з іспанською живописною традицією та національним життям. Суровий реалізм парадного портрета («Сім'я короля Карла IV») і політичний напрям, роздуми над сенсом людського буття. Серія офортів «Капрічос», «Дізастрес», «Діспаратес».

Загальні риси романтизму і причини його поширення. Трагічний конфлікт особистості та суспільства – тематична сутність романтизму. Романтичний напрям в образотворчому мистецтві Франції як опозиція академічному мистецтву, протест проти міщанської обмеженості в епоху реакції. Боротьба двох різних художніх течій: класицизму і романтизму. Живопис Т. Жеріко. Пошук героїчних образів у сучасності («Офіцер кінних єгерів

імператорської гвардії, що йде в атаку», «Пліт Медузи»). Значення творчості Жеріко в історії образотворчого мистецтва. Романтичний пафос в картинах Е. Делакруа. Сміливість і глибина сюжетів, звернення до літературних образів («Човен Данте», «Різня на Хіосі»). Революційно-романтичне полотно «Свобода на барикадах».

Німецький романтизм. Творчість Рунге, Фрідріха. Мистецтво Англії романтичного напрямку. Творчість Тернера, Констебла, Блейка. Особливості творчих пошуків художників-прерафаелітів.

Різноманітність художніх течій доби (неоромантизм, реалізм, критичний реалізм, натуралізм, імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм).

Стиль імпресіонізм як нове художнє бачення світу: сучасна людина, природа, суспільство очима урбанізованого спостерігача. Особливості художньої мови імпресіоністів. Творчість Е. Мане: «Олімпія», «Сніданок на траві», «Бар у Фолібержер» та ін. Життя природи у творчості К. Моне: «Враження. Схід сонця», «Бульвар Капуцинок у Парижі». Чарівна безпосередність сприйняття у творчості О. Ренуара: «Дівчина з віялом», «Портрет Жанни Самарі». Сучасне місто у творах К. Піссарро: «Бульвар Монмартр у Парижі», «Площа французького театру в Паріжі».

Синтез романтизму та імпресіонізму в творчості скульптора О. Родена: «Громадяни міста Кале», «Вічна весна», «Ромео і Джульєта».

Продовження розвитку стилю імпресіонізму та яскрава самостійність шляху постімпресіоністів (Ван Гог, Сезанн, Гоген, Тулуз-Лотрек).

Поява нових модерністичних течій: фовізм – схильність до декоративності, «килимного» зображення площини (А. Матісс), кубізм як прагнення засобами живопису зобразити «сталість форм» матеріального світу, розкрити його внутрішні процеси, передати не власне предмети, а уявлення про них. Деформація, геометризація форм, відмова від емоційного впливу мистецтва (П. Пікассо, Ф. Леже).

Семінарське заняття №10: Особливості розвитку художньої культури США у XIX ст.

Тема 12. Культура 1 половини XX ст.

Особливості розвитку культури XX ст. Періодизація культури XX ст. Модернізм: поезія – Гійом Аполлінер; філософська думка – Артур Шопенгауер, Фрідріх Ніцше, Анрі Бергсон, Зигмунд Фрейд, Освальд Шпенглер, Карл Юнг, Жан Сартр, Альберт Камю. Експресіонізм: в музиці – Р. Вагнер, Р. Штраус; живопис – Е. Кірхнер, О. Кокошка; літературі – Г. Кайзер, Е. Толлер («драма крику»). Фовізм: А. Матісс, Р. Дюфі, А. Марке, А. Дерен, М. Вламінк, Ж. Руо, К. Ван-Донген. Кубізм: Жорж Брак, ранній Пабло Пікассо, Б. Кубішта, Х. Гріс. Футуризм: У. Боччоні, Н. Карра, Дж. Северіні, Дж. Балла. Брьюїтська музика. Футуризм в літературі: Ф.

Марінетті, В. Маяковський. Абстракціонізм: Василь Кандинський, Казимир Малевич. Дадаїзм. Сюрреалізм: Андре Бретон, Луї Арагон, Поль Елюар, Сальвадор Далі. Театр абсурду: Ежен Йонеско. Концептуалізм. Архітектурні стилі: модерн і функціоналізм. Поняття «масова культура». Музична культура: джаз, рок, рок-н-ролл. Літературні жанри: детектив, триллер, фантастика, історичний роман, мелодрама, готичний роман, вестерн, екзотична проза, комікси, містичний роман і роман жаху. Кінематограф. Модна індустрія. Технізація і культура. Консьюмеризм.

Тема 13. Культура 2 половини ХХ – початку ХХІ ст.

Реалістичні тенденції у мистецтві другої половини ХХ ст. Концептуальне мистецтво, його суть і художні форми. Гіперреалізм. Рок – новий музичний стиль 50-60 рр. ХХ ст. Основні літературні жанри. Специфіка розвитку кінематографу. Постмодернізм, його художні пошуки. Феномен постмодернізму. Фотореалізм. Сонористика. Алеаторика. Мистецтво саморуйнування. Концептуалізм.

Семінарське заняття №11: Модерн як провідний напрям культури 1 пол. ХХ ст.;

Семінарське заняття №12-13: Індустрія естетичного дозвілля кін. ХХ поч. ХХІ ст.;

Семінарське заняття №14: Проблема тілесної ідентичності людини в епоху масової культури;

Семінарське заняття №15: Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. ПЕРВІСНА ТА СТАРОСХІДНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ												
Тема 1. Культура як предмет пізнання. Культура первісної доби	10	4		–	–	6						
Тема 2. Культура Стародавнього Китаю та Індії	10	2	2	–	–	6						
Тема 3. Культура Месопотамії	10	2	2	–	–	6						
Тема 4. Особливості культури Стародавнього Єгипту	10	2	2	–	–	6						
Разом за розділом 1	40	10	6	–	–	24						
Розділ 2. АНТИЧНА ТА СЕРЕДНЬОВІЧНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ												
Тема 5. Культура доби Античності	20	4	2	–	–	14						
Тема 6. Культура західноєвропейського середньовіччя. Культура Візантії	20	2	2	–	–	16						
Тема 7. Культура арабо-мусульманського світу	10	2	2	–	–	6						
Тема 8. Культура доби Відродження та Реформації	20	6	4	–	–	10						

Разом за розділом 2	70	14	10	-	-	46						
Розділ 3. НОВОЧАСНА ТА НОВІТНЯ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ												
Тема 9. Культура бароко: особливості світогляду та художнє втілення	20	4		-	-	16						
Тема 10. Культура епохи Просвітництва	30	6	2	-	-	22						
Тема 11. Культура кінця XVIII-XIX ст.	20	4	2	-	-	14						
Тема 12. Культура 1 половини XX ст.	20	4		-	-	16						
Тема 13. Культура 2 половини XX – початку XXI ст.	40	8	10	-	-	22						
Разом за розділом 3	130	26	14			90						
Усього годин	240	50	30	-	-	160						
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-						
Усього	240	50	30	-	-	160						

3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості релігійного світогляду в Стародавньому Китаї та Індії	2
2	Культура Месопотамії: «Епос про Гільгамеша»	2
3	Історичне та сакральне в давньоєгипетській культурі	2
4	Міфологія Стародавньої Греції та Риму: від джерел до сучасності	2
5	Вплив християнства на художню культуру Візантії: особливості світогляду та художнього мислення	2
6	Іслам як регулятор інтегративних якостей арабської художньої культури	2
7	Формування нової людини як проблема італійської ренесансної культури	4
8	Класицизм як провідний напрям художньої культури XVII-XVIII ст.	2
9	Особливості розвитку художньої культури США у XIX ст.	2
10	Модерн як провідний напрям культури 1 пол. XX ст.	2
11	Індустрія естетичного дозвілля кін. XX поч. XXI ст.	4
12	Проблема тілесної ідентичності людини в епоху масової культури	2
13	Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва	2
	Усього:	30

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Художня культура первісної доби	6
2	Особливості соціокультурного розвитку Стародавнього Китаю та Індії	6
3	Межиріччя: релігія, міфологія, наука, писемність, архітектура	6
4	Художня культура Стародавнього Єгипту	6
5	Людина і суспільство у Стародавній Греції та Римі	14
6	Вплив християнства на культуру Середньовіччя	16
7	«Візитівки» арабської культури: історичні витoki та сьогодення	6
8	Феномен «homo universalis»: найвидатніші представники епохи Відродження	10
9	Культура Нового часу: філософсько-світоглядна революція та її вплив на художню культуру Європи	16

10	Основні художньо-естетичні напрями доби Просвітництва	22
11	Художня культура XIX ст.: видатні представники	14
12	Світоглядні основи модерністського мистецтва	16
13	Реалізм та постмодернізм як провідні художні течії 2 пол. XX – поч. XXI ст.	22
	Усього	160

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни передбачаються такі методи: проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), репродуктивний; частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси. Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення питальників, кросвордів, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.

У процесі підготовки здобувачів вищої освіти застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму») тощо.

Форми контролю

Фронтальне опитування на лекційному / семінарському занятті. Виконання завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії за допомогою смартфонів, ноутбуків, планшетів в глобальній інформаційній мережі Інтернет тощо. Виступ із повідомленням/повіддю на семінарському занятті, здатність до особистої презентації та роботи у парі/групі. Письмовий екзамен.

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний контроль	Оцінювання участі у семінарських заняттях, самостійної роботи
2.	Періодичний контроль	Опитування за вивченим матеріалом, взаємоконтроль (підготовка питань здобувач/здобувач)

3.	Самостійна робота	Виступ з презентацією, написання есе, питальників, аналіз літератури тощо
4.	Підсумковий контроль	Екзамен з урахуванням балів, отриманих за участь у семінарських заняттях, самостійну роботу

Поточний контроль здійснюється під проведення семінарських занять, перевірки самостійної роботи і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену за загальними для всіх здобувачів переліком питань. Під час підсумкового контролю враховуються результати роботи за усіма видами роботи упродовж всього періоду вивчення навчальної дисципліни.

Відпрацювання пропущених занять проводиться через певні види роботи (написання реферату, есе, написання доповіді з презентацією тощо) або співбесіди за змістом тем і питань, які пропустив здобувач.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни, здобутих в інших закладах вищої освіти здійснюється на основі чинного законодавства та «Положення про порядок визначення академічної різниці та перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) у Харківській державній академії культури (зі змінами)», затверджене Вченою радою ХДАК від 07.04.2023 р., протокол № 9.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

1 семестр

Поточна успішність							Сам. робота	Екзамен	Усього
T1-T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
4	4	4	4	5	5	10	24	40	100

Розподіл балів 1 семестр:

Робота на семінарських заняттях – 36 балів (тема 2 – 0-4 бали; тема 3 – 0-4 бали; тема 4 – 0-4 бали; тема 5 – 0-4 бали; тема 6 – 0-5 балів; тема 7 – 0-5 балів; тема 8 – 0-10 балів);

Самостійна робота – 24 бали;

Підсумковий контроль – 40 балів

Всього: 100 балів.

2 семестр

Поточна успішність			Сам. робота	Екзамен	Усього
T9-T10	T11-T12	T13			
6	6	27	21	40	100

Розподіл балів 2 семестр:

Робота на семінарських заняттях – 39 балів (тема 10 – 0-6 балів; тема 11 – 0-6 балів; тема 13 – 0-27 балів);

Самостійна робота – 21 бал;

Підсумковий контроль – 40 балів

Всього: 100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Культура Стародавнього Китаю та Індії Семінарське заняття № 1: Особливості релігійного світогляду в Стародавньому Китаї та Індії (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про історичні та духовні виміри виникнення та особливості релігійного світогляду в Стародавньому Китаї та Індії.

Запитання:

1. Особливості релігійних уявлень давніх індійців.
2. Структура ведійської літератури. Космогонія вед та упанішад.
3. Буддизм і його вплив на розвиток мистецтва. Культурна архітектура і скульптура.
4. Особливості китайської міфології.
5. Виникнення конфуціанства та даосизму.
6. Образ шляхетної людини у трактуванні Конфуція. Відносини учня та вчителя, правителя та підданих.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.

3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, І.М. Спудка та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 66 с.
5. Хвостикова А. О. С. Взаємозв'язок філософії, релігії та медицини у Стародавніх Індії та Китаю // Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). Київ : НМУ ім. О. О. Богомольця, ВР ІФ ім. Г. С. Сковороди НАНУ, 2021. 228-231.

Тема 3. Культура Месопотамії

Семінарське заняття № 2: Культура Месопотамії: «Епос про Гільгамеша» (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про роль міфотворчості в культурі Месопотамії на прикладі «Епосу про Гільгамеша», проаналізувати особливості створення літературної пам'ятки, специфіку репрезентації образів богів, людей, особливості їх комунікації, виникнення та утвердження образу культурного героя.

Запитання:

1. Міф і обряд у культурі народів Месопотамії.
2. «Епос про Гільгамеша»: Історія відкриття та дослідження тексту.
3. Композиція та сюжет епосу.
4. Образи богів та людей в епосі, їх характеристики та способи їх взаємодії.
5. Гільгамеш та Енкіду: типи героїзму, їх еволюція.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
5. На ріках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. Київ, 1991.
6. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 4. Особливості культури Стародавнього Єгипту

Семінарське заняття 3: Історичне та сакральне в давньоєгипетській культурі (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про місце міфотворчості в давньоєгипетській культурі, роль заупокійного культу в суспільному та культурному розвитку Давнього Єгипту, особливості виникнення культу фараона. Виявити роль символів та символіки в житті давніх єгиптян.

Запитання:

1. Міфологія Стародавнього Єгипту та її вплив на розвиток художньої культури.

2. Заупокійний культ у Стародавньому Єгипті.
3. Уявлення мешканців Давнього Єгипту про життя та смерть.
4. Культ фараона: особливості втілення.
5. Символи в культурі давніх єгиптян.

Література:

2. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л.Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
3. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л.Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
4. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
5. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
6. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 5. Культура доби Античності

Семінарське заняття № 4: Міфологія Стародавньої Греції та Риму: від джерел до сучасності (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про вплив міфології на художню культуру Стародавньої Греції та Риму, визначити її вплив на сучасну культуру.

Запитання:

1. Вплив міфології на художню культуру Стародавньої Греції та Риму.
2. Місце давньогрецької міфології в художньому житті Стародавнього Риму.
3. Давньогрецька та давньоримська міфологія у світовому живописі, літературі, скульптурі, архітектурі.
4. Давньогрецька та давньоримська міфологія у добу масової культури: мода, реклама, боді-арт тощо.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
5. Кун М. Легенди та міфи Стародавньої Греції. Київ, 1992.
6. Меднікова Г. Образи та символи міфів у мистецтві постмодернізму // Людина і світ. 2002. № 10. С. 51-59.
7. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 6. Культура західноєвропейського середньовіччя. Культура Візантії

Семінарське заняття № 5: Вплив християнства на художню культуру Візантії: особливості світогляду та художнього мислення (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про вплив християнської релігії на формування художньої культури Візантії, визначити співвідношення естетичного почуття та релігійного переживання та відображення їх у творах мистецтва.

Запитання:

1. Місце античної художньої культури в культурі Візантії. Боротьба античної та християнської традицій у візантійській художній культурі V-VII ст.
2. Розквіт імперії при Юстиніані I. Собор Св. Софії в Константинополі як втілення образу світу: естетика небесної краси.
3. Містицизм східного богослов'я: Каппадокійська школа, твори Діонісія Ареопагіта.
4. Візантійська гімнологія, хроніки, історичні твори.
5. Формування візантійського художнього канону. Візантійська ікона: зворотна перспектива, символізм.
6. Розквіт художньої культури Візантії в X-XI ст. Ісихазм Григорія Палами.
7. Значення візантійської художньої культури для східноєвропейського регіону.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, І.М. Спудка та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 66 с.

Тема 7. Культура арабо-мусульманського світу

Семінарське заняття № 6: Іслам як регулятор інтегративних якостей арабської художньої культури (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про особливості виникнення та розповсюдження ісламу, його вплив на формування естетичних ідеалів мусульман, визначити світоглядні основи художньої та стилістичної єдності середньовічного мистецтва арабів.

Запитання:

1. Особливості історичного та культурного розвитку арабо-мусульманської цивілізації та доісламської культури.
2. Виникнення, еволюція ісламу та вплив на розвиток художньої культури.
3. Життя і вчення Мухаммеда.
4. Структура Корана, ставлення ісламу до іудаїзму та християнства.
5. Аллах та людина: проблема волі та відповідальності.
6. Образ світу в ісламі.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.

3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Ель Гуессаб К. Іслам як чинник регулювання суспільного та приватного життя в арабському суспільстві // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет "Одеська юридична академія". Одеса, 2017. Вип. 17. С. 29-31.
5. Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далеко-східний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / за ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. Київ, 2003.

Тема 8. Культура доби Відродження та Реформації
Семінарське заняття № 7-8: Формування нової людини як проблема італійської ренесансної культури (4 год.)

Мета вивчення: Сформувати уявлення про особливості нового типу людини у творчості ренесансних митців, специфіку вивчення та відображення анатомії людського тіла, характер взаємовідносин, співвідношень людського та божественного, духовності та ідеалу.

Запитання:

1. Проблема нової людини у творчості гуманістів XIV ст.
2. Краса людського тіла: нові образотворчі прийоми зображення.
3. Специфіка передачі людських відносин та почуттів.
4. Уявлення італійських гуманістів про людину як творця. Ідеал людини в мистецтві та контрастність стану суспільної моралі.

Література:

1. Андрущенко Т. Сутність естетичного в епоху Ренесансу // Вища освіта України. 2007. № 4. С. 70-74.
2. Бабушка Л. Д. Розвідка про красу як абсолютну цінність (історико-естетичний аналіз) // Практична філософія. 2006. № 2. С. 230-234.
3. Войтенко О.М. Естетичний ідеалізм – типологічна парадигма культури Відродження // Філософські обрії. 2009. № 22. С. 132-144.
4. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
5. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
6. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
7. Петрова І.В. Творча діяльність Леонардо да Вінчі у контексті подієвої культури Відродження // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, Культурологія, Соціологія. 2021. Вип. 21. С. 50-61.

Тема 10. Культура епохи Просвітництва
Семінарське заняття № 9: Класицизм як провідний напрям художньої культури XVII-XVIII ст. (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про особливості світогляду та художніх ідеалів представників класицизму як провідного напрямку в художній культурі XVII- XVIII ст.

Запитання:

1. Класицизм як ідейно-художня система та стиль мистецтва.
2. Естетичні ідеали представників класицистичного стилю, особливості світогляду та художнього втілення.
3. Нормативність як основна характеристика стилю класицизм.
4. Франція як центр класицистичної культури. Найвидатніші представники класицизму.
5. «Політизованість» класицизму у XVII ст. – зв'язок з ідеями абсолютизму. Митець та суспільно-політичні формації.
6. Ідеологічне ядро – конфлікт між особистістю і державою, обов'язком і почуттям та відображення в художній творчості.

Література:

1. Гусєв В. Західна філософія Нового часу XVII-XVIII століть. Київ, 2000.
2. Дейвіс Н. Європа: Історія. Київ, 2000.
3. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
4. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
5. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.

Тема 11. Культура кінця XVIII-XIX ст.**Семінарське заняття № 10: Особливості розвитку художньої культури США у XIX ст. (2 год.)**

Мета: Сформувати уявлення про особливості світогляду та художнього мислення в Сполучених Штатах Америки наприкінці XVIII – першій половині XIX ст., з'ясувати специфіку виникнення та утвердження провідних стилів у мистецтві та їх представників. Проаналізувати проблему взаємовпливів американської та європейської культур.

Запитання:

1. Особливості етнокультурного розвитку США наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. та їх вплив на художню культуру.
2. Специфіка розвитку науки і освіти. Особливості світогляду американців та формування художніх смаків.
3. Становлення літератури і мистецтва: провідні жанри та видатні представники епохи.
4. Культурні зв'язки США з країнами Європи : проблема культурних взаємовпливів.

Література:

1. Thomas Bender: A Nation Among Nations. America's Place in World History, New York 2006.
2. Дубенко О. Ю. American culture for translators. Сполучені Штати Америки : путівник перекладача / перероб. та доп. вид. Вінниця, 2007.
3. Жилко Н. М. Сполучені Штати Америки : навч. посібник до курсу «Країнознавство» / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин, 2003.
4. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.

5. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
6. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.

Тема 13. Культура 2 половини ХХ – початку ХХІ ст.

Семінарське заняття № 11: Модерн як провідний напрям культури 1 пол. ХХ ст. (2 год.)

Мета вивчення: Сформувати уявлення про причини виникнення та особливості утвердження модерну в мистецтві, виявити особливості модерністського мистецтва, його основні течії та найвідоміших представників, проаналізувати спільні та відмінні риси модерну в країнах Європи та Америки.

Запитання

1. Модерн як історичний та культурний феномен.
2. Модерн: особливості світогляду та художнє втілення.
3. Модерн в художній культурі Європи та Америки.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.) : В 2 т. Т.1. Харків : Основа, 2001. 518 с. Т.2. Харків : Основа, 2001. 400 с.
5. Бугайов В. І. Феномен утопії художніх символів модерну // Наука. Релігія. Суспільство. 2007. № 2. С. 207-211.
6. Жукова Н. А. Авангард та модернізм у контексті проблеми існування міфу в культурі кінця ХІХ – 1 пол. ХХ ст. // Гуманітарний часопис. 2012. № 3. С. 46-54.
7. Мазепа В. Український модернізм поч. ХХ ст. : спроба синтезу естетизму та української ідеї // Філософська думка. 1998. № 2. С. 81-97.
8. Подуляк Ю. Ю. Модерн, постмодерн, другий модерн : варіації семіосфери життєсвіту // Вісник Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. 2010. № 12. Т. 2. С. 204-212.
9. Скринник-Миська Д. М. Проблема людини у візії мистецтва модерну : «базова особистість» епохи // // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т». Філософія, політологія, педагогіка. 2007. № 2. С. 47-51.

Семінарське заняття № 12-13: Індустрія естетичного дозвілля кін. ХХ поч. ХХІ ст. (4 год.)

Мета: Сформувати уявлення про специфіку індустрії естетичного дозвілля та сучасних мистецько-видовищних форм кін. ХХ поч. ХХІ ст.

Запитання:

1. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: загальна характеристика.
2. Сучасні мистецько-видовищні форми:
 - хепенінг;
 - перформанс;

- флеш-моб;
- боді-арт;
- стріт-арт;
- екранна культура.

3. Комікс і формування нового типу культурного героя.

Література:

1. Белов Д. Комікс як продукт інформаційної культури // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського: зб. наук. пр. 2018. Вип. 49. С. 71-88.
2. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 285 с.
3. Мачуліна І. І. Соціологія вільного часу та дозвілля / конспект лекцій. Кам'янське, ДДТУ, 2017. 68 с.
4. Назаренко Ю., Сирбу О., Філіпчук Л., Хассай Є. Дослідження дозвілля і культурних потреб міської молоді в Україні. УКФ. 151 с // https://uaculture.org/wpcontent/uploads/2020/12/doslidzhennya_dozvillya_i_kulturnyh_potreb_miskoyi_molodi_v_ukrayini.pdf
5. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.
6. Хлестов С. В. Комікс як засіб масової комунікації: типологічні особливості // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». 2017. Вип. 11. С. 13-17.
7. Хмара О. Дозвілля у молодіжній масовій культурі // <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2881/1/Xmara%20O..pdf>

Семінарське заняття № 14: Проблема тілесної ідентичності людини в епоху масової культури (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про особливості формування тілесних ідентичностей в добу масової культури.

Запитання:

1. Тілоцентризм як визначальна риса масової культури.
2. Тілесна ідентифікація в масовій культурі.
3. Техноморфна тілесність в ідентифікаційних практиках масової культури: формування кіберідентичності.

Література:

1. Бойко А. О. Феномен маси як атрибут суспільства і культури. Дисертація на здобуття кандидата філософських наук. Спеціальність 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. 210 с.
2. Красівський О. Глобалізація та ідентичність національної культури // Ефективність державного управління. 2017. Вип. 4 (53). Ч. 1. С. 13-21.
3. Лебедев В. О. Анатомія масової культури: монографія. Харків : Форт, 2010. 164 с.
4. Лютий Т.В., Ярош О.А. Культура масова і популярна: теорії та практики. Київ: Агентство-Україна, 2007. 124 с.
5. Немеш О.М. Віртуальна діяльність особистості: структура та динаміка психологічного змісту: монографія. Київ: Слово, 2017. 391 с.
6. Сінькевич О. Б. Ідентифікаційні практики масової культури: соціально-філософський аналіз. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність – 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. 2016. 446 с.

7. Шейко В. М., Богуцький Ю. П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок XXI ст.) : монографія. Київ : Генеза, 2005. 591 с.

Семінарське заняття № 15: Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про соціокультурну та мистецьку специфіку графіті, муралів, street- painting як різновидів вуличного мистецтва.

Література:

1. Гаврилаш І. С. Мурал-арт в контексті масової культури XXI століття // Питання культурології. 2018. № 34. С. 133-142.
2. Ганін П.С., Віюк С.А. Суперграфіка: потенціал різновидів вуличного мистецтва в сучасній архітектурі // Студентський Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2015. Вип. 2 (4). С. 3-6.
3. Красовська З. В. Символіка графіті як семантичний засіб міського життя // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2007. № 2(20). Ч. 2. С. 125–128.
4. Міро І. М. Особливості стріт-арту як феномена сучасного мистецтва // Культура і сучасність. 2018. № 2. С. 261-266.
5. Станіславська К. І. Артмоб: художня акція у просторі вуличного мистецтва // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2018. Вип. 23. С. 52-55.
6. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.

Запитання:

1. Поняття «графіті». Класифікація графіті.
2. Зародження та становлення графіті в США та Європі.
3. Поняття «мурали». Специфіка створення та інституалізації.
4. Madonnari або street- painting як вид вуличного мистецтва.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти: визначення, види, призначення.

Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності здобувачів вищої освіти, які здійснюються в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі.

Основними видами самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Історія світової культури» є:

- робота з конспектами навчального матеріалу;
- підготовка до практичних або семінарських занять;
- написання есе, рефератів, доповідей;
- вивчення обов'язкової та додаткової літератури;
- підготовка презентацій;
- самостійне опрацювання окремих питань з курсу;
- підготовка до форм поточного та підсумкового видів контролю тощо.

У науково-дослідному аспекті реалізації інтелектуального та творчого потенціалу здобувача вищої освіти основними видами самостійної роботи є:

- виконання навчальних індивідуально-дослідних завдань;
- участь у науково-педагогічних студентських конференціях, семінарах, конкурсах;
- участь у студентських наукових товариствах (гуртках) тощо;
- написання курсових, дипломних та магістерських робіт (для випускових кафедр) тощо.

У відповідності до структури навчальної дисципліни кожна тема змістового розділу включає в себе самостійне вивчення матеріалу. Останнє націлене на розвиток у здобувачів вищої освіти самостійності у пізнавальній діяльності, оволодінні знаннями, застосуванні отриманих знань не тільки у навчанні, а й у подальшій професійній діяльності. Оволодіння навичками планування та функціональної, успішної реалізації самостійної роботи є важливим з огляду на концепцію «Навчання упродовж усього життя» як істотного елемента Зони європейської вищої освіти. Самостійна робота та робота на практичних, семінарських заняттях спрямована на оволодіння *soft skills* (т. зв. «м'якими навичками», «соціальними навичками», «універсальними навичками» чи «навичками успішності»), що дозволяють випускникам ХДАК у перспективі бути успішними на своєму робочому місці. До *soft skills* зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.

Форми виконання самостійної роботи:

- Презентація – від 10 слайдів (текстового та ілюстративного матеріалу);
- Питальник – від 10 питань;
- Тести від 10 питань (питання та 3-4 варіанти відповіді, останній рядок ключі – правильні варіанти відповідей);
- Реферат – 10-15 сторінок (титульний аркуш, актуальність теми, виклад основного матеріалу з посиланнями, висновки, список літератури, оформлений за [ДСТУ 8302:2015](#));
- Есе – від 3 сторінок (невеликий за обсягом прозовий [твір](#), що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання);

- Ілюстрації – від 10 ілюстрацій з відповідною характеристикою зображення – інформація включає коротке повідомлення щодо зображення, персоналії, об'єкту, року тощо;
- Огляд літератури – 2-3 статті або 1 монографія, яка відповідає тематиці (автор статті, назва, бібліографічні посилання за [ДСТУ 8302:2015](#), короткий опис – актуальність, виклад основного матеріалу, висновки).
- Інтерв'ю (виконується в парі бали зараховуються усім учасникам). За відповідною темою чи питанням до теми створюється короткий відео-ролик, бесіда кореспондента (інтерв'юера) з іншою особою, яка дає короткі, ємні відповіді на поставлені питання (до 10 питань).
- Відео-ролик до авторського блогу, в якому міститься повідомлення щодо теми чи питання до теми, огляду рекомендованої літератури до теми. Ролик може містити елементи запропонованих варіантів виконання самостійної роботи.
- Інший варіант виконання самостійної роботи (попередньо узгоджений з викладачем).

Тема 1. Художня культура первісної доби

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформувати уявлення про особливості художньої культури первісної доби.

Запитання:

1. „Венери палеоліту” – символ родючості, народження нового.
2. „Сікстинські капели палеоліту” (Альтаміра, Ляско).
3. Обряд ініціації та його роль у первісній культурі.
4. Світове дерево як символ єдності світу.
5. Мегаліти як таємничі пам'ятки первісної культури.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
5. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 2. Особливості соціокультурного розвитку Стародавнього Китаю та Індії

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформувати уявлення про особливості соціокультурного розвитку Стародавнього Китаю та Індії.

Запитання:

1. Писемність, література та наукові знання Стародавнього Китаю. Конфуцій – „Вчитель десяти тисяч поколінь”.

2. Мистецтво Давнього Китаю. Мистецтво каліграфії. Мистецтво війни. Теракотова армія імператора Цінь Шіхуанді.
3. Соціальний устрій індійського населення та його вплив на розвиток культури.
4. Писемність, освіта та наукові знання Стародавньої Індії.
5. Тілесне та духовне у стародавній культурі. Йога: сутність та різновиди.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, І.М. Спудка та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 66 с.
5. Хвостикова А. О. С. Взаємозв'язок філософії, релігії та медицини у Стародавніх Індії та Китаю // Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). Київ : НМУ ім. О. О. Богомольця, ВР ІФ ім. Г. С. Сковороди НАНУ, 2021. 228-231.

Тема 3. Межиріччя: релігія, міфологія, наука, писемність, архітектура

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформувати уявлення про особливості системи знань, писемності, архітектурну традицію народів Межиріччя.

Запитання:

1. Релігійно-міфологічні уявлення Месопотамії.
2. Писемність, наукові знання, освіта та література в Межиріччі.
3. Архітектура та образотворче мистецтво: Зіккурат як культова споруда Давнього Межиріччя. Вавилонська вежа: легенди та історія. Висячі сади Семираміди – друге чудо світу.
4. Астрологія та її значення в культурі Месопотамії.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
5. На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілоу, Палестини. Київ, 1991.

6. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 4. Художня культура Стародавнього Єгипту

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку розвитку наукової, технічної думки та образотворчого мистецтва Стародавнього Єгипту.

Запитання:

1. Наукові знання, розвиток техніки та архітектурне будівництво у Стародавньому Єгипті.
2. Писемність, література та образотворче мистецтво у Стародавньому Єгипті.
3. Давньоєгипетська медицина і мистецтво муміфікації.
4. Гробниця Тутанхамона – «відкриття XX століття». Феномен єгипетських пірамід.
5. Жінка у Стародавньому Єгипті: Скульптурний портрет Нефертіті / Хатшепсут – жінка-фараон.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
5. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 5. Людина і суспільство у Стародавній Греції та Римі

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 14 год.

Мета: Сформувати уявлення про людини у Стародавній Греції та Римі.

Запитання

1. „Людина – мірило всіх речей” (народження особистості в добу античності).
2. Антропоморфізм релігійно-міфологічних уявлень стародавніх греків та римлян.
3. Люди і звичаї в Стародавній Греції.
4. Античний поліс і його значення для розвитку культури.
5. Римське військо – зразок дисципліни і непереможності.
6. Дозвілля: Олімпійські ігри. Колізей і гладіаторські бої.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
5. Кун М. Легенди та міфи Стародавньої Греції. Київ, 1992.
6. Меднікова Г. Образи та символи міфів у мистецтві постмодернізму // Людина і світ. 2002. № 10. С. 51-59.
7. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.

Тема 6. Вплив християнства на культуру Середньовіччя

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 16 год.

Мета: Сформуваннє уявлення про вплив християнства на розвиток культури Середньовіччя.

Запитання:

1. Релігійність як культурна домінанта духовного життя Середньовіччя.
2. Чотири субкультури Середньовіччя: релігійна, бюргерська, рицарська та народна.
3. Чернечі ордени.
4. Середньовічна алхімія – пошук філософського каменю та еліксиру життя.
5. Перші європейські університети. «Сім вільних мистецтв» як основа середньовічної освіти.
6. Храм святої Софії – диво візантійської культури. Візантійська мозаїка.
7. Музичне мистецтво Візантії.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.

Тема 7. «Візитівки» арабської культури: історичні витоки та сьогодення

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформуваннє уявлення про особливості формування та сучасного сприйняття перлин арабської культури.

Запитання:

1. Вплив ісламу на культуру арабського Сходу. Мечеть – домінанта мусульманського міста.

2. Розвиток наукових знань. Медресе – осередок арабської освіти і науки. Авіцена – великий арабський лікар і мислитель.
3. Мистецтво арабо-мусульманського світу. Омар Хайям – великий вчений і поет Сходу.
4. Арабеска – унікальне явище арабської культури.

Література:

1. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
2. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Ель Гуессаб К. Іслам як чинник регулювання суспільного та приватного життя в арабському суспільстві // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет "Одеська юридична академія". Одеса, 2017. Вип. 17. С. 29-31.
5. Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далеко-східний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / за ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. Київ, 2003.

Тема 8. Феномен “homo universalis»: найвидатніші представники епохи Відродження

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 10 год.

Мета: Сформувати уявлення про виникнення нового типу свідомості діячів мистецтва, проблему національного та універсального у ренесансній культурі.

Запитання:

1. Гуманізм – світоглядна основа епохи Відродження.
2. Антропоцентризм – провідна ідея Ренесансу.
3. Титанізм італійського Відродження.
4. Данте – співець людини Ренесансу. Франческо Петрарка – „батько італійського гуманізму”.
6. Джотто – гордість Флоренції. Великий зодчий Філіппо Брунеллескі.
7. Італійський скульптор Донателло. Ботічеллі – поетичний художник Відродження.
8. Мистецтво і наука – два крила творчості Леонардо да Вінчі. Творчість Рафаеля Санті – синтез античності і духу християнства.
9. Мікеланджело Буонарроті – кульмінація Високого Ренесансу. Тіціан – найтипівіший художник Венеції.
10. Пантеїзм Джордано Бруно. Політична філософія Макіавеллі.
11. Творчість Еразма Роттердамського. Ієронім Босх – предтеча сучасного сюрреалізму.
12. „Сліпі”: відчай Брейгеля-людини і велич Брейгеля-художника. Альбрехт Дюрер – гордість німецького мистецтва.
13. Франсуа Рабле і яскравий національний колорит французького Ренесансу. Вільям Шекспір – титан англійського Ренесансу.
14. Сервантес і Ренесанс в Іспанії.

Література:

1. Андрущенко Т. Сутність естетичного в епоху Ренесансу // Вища освіта України. 2007. № 4. С. 70-74.

2. Бабушка Л. Д. Розвідка про красу як абсолютну цінність (історико-естетичний аналіз) // Практична філософія. 2006. № 2. С. 230-234.
3. Войтенко О.М. Естетичний ідеалізм – типологічна парадигма культури Відродження // Філософські обрії. 2009. № 22. С. 132-144.
4. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
5. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
6. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
7. Петрова І.В. Творча діяльність Леонардо да Вінчі у контексті подієвої культури Відродження // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, Культурологія, Соціологія. 2021. Вип. 21. С. 50-61.

Тема 9. Культура Нового часу: філософсько-світоглядна революція та її вплив на художню культуру Європи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 16 год.

Мета: Сформувати уявлення про зміни культурних парадигм новоєвропейської культури на прикладі видатних представників епохи.

Запитання:

1. Промисловий переворот і його наслідки для культури.
2. Користь – ідол Нового часу.
3. „Мислю, отже, існую”: домінантна роль розуму в новочасній культурі.
4. Галілео Галілей – „Колумб неба”. Ньютон і тріумф науки.
5. Джованні-Лоренцо Берніні – виразник архітектурного бароко. Бартоломео Франческо Растреллі та стиль бароко.
6. Караччі, Тінторетто, Рені та особливості їх художнього стилю.
7. Живопис Ель Греко: напруга, динамізм, містика. Рубенс і національний колорит фламандського бароко.
8. Караваджо і караваджизм.
9. Веласкес – митець „золотого віку” іспанського живопису. Творчість Рембрандта – вершина голландського реалізму.

Література:

1. Гусев В. Західна філософія Нового часу XVII-XVIII століть. Київ, 2000.
2. Дейвіс Н. Європа: Історія. Київ, 2000.
3. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
4. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
5. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.

Тема 10. Основні художньо-естетичні напрями доби Просвітництва

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 22 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку художньо-естетичних напрямів доби Просвітництва на прикладі провідних діячів епохи.

Запитання:

1. Просвітництво – ідейний, політичний, мистецький плюралізм.
2. Французький енциклопедизм.
3. Жан-Жак Руссо і руссоїзм. Універсалізм творчості Гете.
4. Творчість Даніеля Дефо. Літературний реалізм Свіфта.
5. Гейнсборо та англійське малярство.
6. Музика Антоніо Вівальді. Музична творчість Баха.
7. Рококо – аналіз найтонших переживань людини.
8. Музика Моцарта – вершина класичного симфонізму.
9. Музика Бетховена, що „викрешує вогонь з людських сердець”.
10. Ампір як художній стиль.

Література:

1. Дейвіс Н. Європа: Історія. Київ, 2000.
2. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
3. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
4. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.

Тема 11. Художня культура XIX ст.: видатні представники

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 14 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку художнього втілення та причини змін культурної свідомості європейського суспільства у XIX ст.

Запитання:

1. Індустріальна цивілізація – загальна характеристика.
2. Політична культура XIX ст. Статуя свободи – політичний символ Америки.
3. Історичне значення еволюційної теорії Ч. Дарвіна.
4. Романтизм як світоглядне розчарування в ідеалах Просвітництва.
5. Жорж Санд і проблема емансипації жінки. Творчість Делакруа – вершина французького живописного романтизму.
6. Музика Шопена. Ч. Діккенс і реалістична картина життя Англії.
7. Оноре де Бальзак і грандіозна реалістична панорама французького суспільства.
8. Творчість Верді – кульмінація італійської опери. Й. Штраус – король вальсу.
9. Творчість Вінсента Ван Гога. Культура народів Океанії у творчості Голені.

Література:

1. Гольберг М. Романтизм і культура XX століття // Романтизм у культурній генезі : Мат. міжнар. наук. конф. «Німецький романтизм і європейська культура XX ст.». Дрогобич, 1998. С. 4-16.
2. Гужва О. П. Ріхард Штраус на шляху до синтезу мистецтва : творчість композитора Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2007. № 3. С. 63-69.

3. Дейвіс Н. Європа: Історія. Київ, 2000.
4. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
5. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
6. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
7. Попович М. Романтизм як стиль та ідеологія // Філософська думка. 2004. № 6. С. 3-30.
8. Скотний В., Біленко Т. Світоглядні парадигми в контексті романтичної культури // Романтизм у культурній генезі : Мат. міжнар. наук. конф. «Німецький романтизм і європейська культура ХХ ст.». Дрогобич, 1998. С. 16-23.

Тема 12. Світоглядні основи модерністського мистецтва

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 16 год.

Мета: Сформувати уявлення про особливості культурного розвитку Європи та Америки на початку ХХ ст., процес виникнення нових та модифікацію існуючих видів мистецтва.

Запитання:

1. Техногенний характер цивілізації ХХ ст.
2. Духовна криза в культурі ХХ ст.
3. Феномен кіномистецтва. Голлівуд – «фабрика мрій».
4. Кольорові симфонії Анрі Матіса. Творчість Пікассо.
5. Африканська скульптура і мистецтво кубізму.
6. Футуризм: ідеалізація урбанізму, індустрії, агресивної особистості.
7. Пафос міста в архітектурі Ле Корбюзьє. Архітектурна містика Антоніо Гауді.
8. Ф. Кафка – „поет хаосу”. Сальвадор Далі і сюрреалізм.

Література:

1. Бугайов В. І. Феномен утопії художніх символів модерну // Наука. Релігія. Суспільство. 2007. № 2. С. 207-211.
2. Бур'ян О. Сюрреалізм в мистецтві // Дніпро. 2011. № 9. С. 149-151.
3. Жукова Н. А. Авангард та модернізм у контексті проблеми існування міфу в культурі кінця ХІХ – 1 пол. ХХ ст. // Гуманітарний часопис. 2012. № 3. С. 46-54.
4. Жукова Н. А. Авангард та модернізм у контексті проблеми існування міфу в культурі кінця ХІХ – 1 пол. ХХ ст. // Гуманітарний часопис. 2012. № 3. С. 46-54.
5. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
6. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
7. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
8. Кохан Т. Г. Сюрреалізм як об'єкт теоретичного аналізу // Культура і сучасність. 2004. № 2. С. 91-98.
9. Мазепа В. Український модернізм поч. ХХ ст. : спроба синтезу естетизму та української ідеї // Філософська думка. 1998. № 2. С. 81-97.

10. Подуляк Ю. Ю. Модерн, постмодерн, другий модерн : варіації семіосфери життєсвіту // Вісник Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. 2010. № 12. Т. 2. С. 204-212.
11. Подуляк Ю. Ю. Модерн, постмодерн, другий модерн : варіації семіосфери життєсвіту // Вісник Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. 2010. № 12. Т. 2. С. 204-212.
12. Скринник-Миська Д. М. Проблема людини у візії мистецтва модерну : «базова особистість» епохи // // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т». Філософія, політологія, педагогіка. 2007. № 2. С. 47-51.
13. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.) : В 2 т. Т.1. Харків : Основа, 2001. 518 с. Т.2. Харків : Основа, 2001. 400 с.

Тема 13. Реалізм та постмодернізм як провідні художні течії 2 пол. ХХ – поч. ХХІ ст.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 22 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку втілення нових тенденцій у художній культурі та своєрідність постмодерністського художнього мислення 2 половини ХХ – початку ХХІ ст.

Запитання:

1. Магічний реалізм Габрієля Маркеса і латиноамериканський колорит.
2. «Людину можна убити, але перемогти її неможливо» (Хемінгуей).
3. Психологічний реалізм кіномистецтва Фелліні і Бергмана.
4. «Мистецтво є життям у світлі думки» (творчість Манна, Шоу, Уеллса, Брехта).
5. Феномен рок-культури.

Література:

1. Баканурська М. Особливості постмодерністської естетики // Аркадія. 2007. № 2. С. 46-49.
2. Галушко М. Динаміка трансформації повсякденних форм у культурі постмодерну // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київ. політехн. ін-т». Філософія, психологія, педагогіка. 2009. № 1. С. 12-16.
3. Герчанівська П. Е. Постмодернізм : інноваційні форми і технології культурної практики сучасності // Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2013. № 3. С. 58-62.
4. Гуменюк Т. К. Нове розуміння «величного» / піднесеного / SUBLIME у мистецтві постмодернізму // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2003. № 4. С. 5-9.
5. Жукова Н. А. «Елітерне» в постмодерністському мистецтві // Гуманітарний часопис. 2010. № 3. С. 32-40.
6. Задубняк Ю. А. Трансформації символічного в культурі постмодерну // Вісник Нац. авіа. ун-ту. Філософія, культурологія. 2008. № 2. С. 161-165.
7. Залужна А. Є. Трансформаційні процеси культури постмодерну і морально-естетичний аспект // Гуманітарний часопис. 2014. № 1. С. 25-31.
8. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
9. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
10. Каднікова Л. В. Постмодернізм в естетиці // Вісник Нац. авіац. ун-ту. Філософія. Культурологія. 2005. № 1. С. 74-78.
11. Корнієнко Ю. В. Антропологічні виміри моди та дизайну постмодернізму // Культура і сучасність. 2009. № 1. С. 34-38.

12. Личковах В. Авангард-постмодернізм-універсалізм : зміна парадигм некласичної естетики // Філософська і соціологічна думка. 1996. № 7/8. С. 142-165.
13. Меднікова Г. Образи та символи міфів у мистецтві постмодернізму // Людина і світ. 2002. № 10. С. 51-59.
14. Прудиус Р. Г. Постмодерністські образи людини // Вісник Нац. авіа. ун-ту. Філософія. Культурологія. 2012. № 1. С. 74-78.
15. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.) : В 2 т. Т.1. Харків : Основа, 2001. 518 с. Т.2. Харків : Основа, 2001. 400 с.

3. ЗАПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)

1 семестр

3. Поняття «культури». Потрактування поняття «культури». Види та функції культури.
4. Мистецтво як предметна основа художньої культури. Функції мистецтва в суспільстві.
5. Архітектура як мистецтво створення споруд.
6. Скульптура як вид мистецтва.
7. Живопис як відтворення художніх образів на площині.
8. Хореографія як вид мистецтва.
9. Театр як вид мистецтва.
10. Кінематограф як вид мистецтв.
11. Література як форма художньої діяльності людини.
12. Особливості культури первісного суспільства.
13. Міфологія Стародавнього Єгипту та її вплив на розвиток художньої культури.
14. Заупокійний культ у Стародавньому Єгипті.
15. Уявлення мешканців Давнього Єгипту про життя та смерть.
16. Культ фараона: особливості втілення.
17. Храм та гробниця – основні типи монументальних споруд в архітектурі Стародавнього Єгипту.
18. Античне мистецтво та його місце в історії людства.
19. Ідеал людини у скульптурі Давньої Греції.
20. Давньогрецька та давньоримська міфологія.
21. Художня культура елліністичного періоду.
22. Давньоримська архітектура.
23. Римський скульптурний портрет.
24. Особливості архітектури шумерів.
25. Досягнення шумерів у різноманітних галузях культури.
26. Найдавніша епічна поема «Епос про Гільгамеша».
27. Китайська культура як одна з найдавніших культур світу.
28. Релігійна культурна традиція у Стародавньому Китаї. Ритуалізм китайської культури.
29. Традиційний китайський живопис.
30. Розвиток архітектури Стародавнього Китаю.
31. Розвиток китайського ремесла.
32. Структура ведійської літератури. Космогонія вед та упанішад.
33. Буддизм і його вплив на розвиток мистецтва. Культова архітектура і скульптура.
34. Особливості світобачення давніх аріїв. Ведична релігія та її викладення у священних книгах.
35. Виникнення буддизму. Головні ідеї буддизму.
36. Вплив християнської релігії на середньовічне мистецтво.
37. Формування візантійського художнього канону. Візантійська ікона.
38. Романський та готичний стилі.
39. Розквіт візантійського мистецтва: доба Костянтина Великого та Юстиніана I.
40. Вплив візантійського мистецтва на розвиток мистецтва середньовічної Європи, Близького Сходу і Стародавньої Русі.
41. Особливості культурного розвитку арабської культури.
42. Коран – голосна священна книга ісламу та визначна літературна пам'ятка.
43. Досягнення в галузі точних та природничих наук арабо-мусульманського світу.
44. Розвиток арабської світської та богословської літератури.
45. Розвиток освіти і виховання: мектеби та медресе.

46. Епоха Відродження: загальна характеристика.
47. Мистецтво Проторенесансу: видатні майстри.
48. Період раннього Відродження: видатні представники.
49. Високе Відродження: титани.
50. Північне Відродження: видатні представники.
51. Рух Реформації та його вплив на розвиток німецького мистецтва.

ЗАПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН) 2 семестр

52. «Бароко»: загальна характеристика.
53. Архітектура та скульптура бароко.
54. Основні напрями образотворчого мистецтва XVII ст.
55. Епоха Просвітництва: загальна характеристика.
56. Рух французького Просвітництва.
57. Класицизм як ідейно-художня система та стиль мистецтва.
58. Романтизм: загальна характеристика та представники.
59. Імпресіонізм: загальна характеристика та представники.
60. Фовізм: загальна характеристика та представники.
61. Кубізм: загальна характеристика та представники.
62. Модернізм: особливості світогляду та художнє втілення.
63. Експресіонізм: загальна характеристика та представники.
64. Футуризм: загальна характеристика та представники.
65. Абстракціонізм: загальна характеристика та представники.
66. Сюрреалізм: загальна характеристика та представники.
67. Театр абсурду.
68. Концептуалізм.
69. Архітектурні стилі: модерн і функціоналізм.
70. Поняття «масова культура».
71. Музична культура: джаз, рок, рок-н-ролл.
72. Літературні жанри 1 пол. XX ст.: детектив, триллер, фантастика.
73. Літературні жанри 1 пол. XX ст.: історичний роман, мелодрама, готичний роман, вестерн.
74. Літературні жанри 1 пол. XX ст.: екзотична проза, комікси, містичний роман і роман жаху.
75. Кінематограф 1 пол. XX ст.
76. Модна індустрія.
77. Рок – новий музичний стиль 50-60 рр. XX ст.
78. Сучасні мистецько-видовищні форми: хепенінг.
79. Сучасні мистецько-видовищні форми: перфоманс.
80. Сучасні мистецько-видовищні форми: флеш-моб.
81. Сучасні мистецько-видовищні форми: боді-арт.
82. Сучасні мистецько-видовищні форми: стріт-арт.
83. Тілоцентризм як визначальна риса масової культури.
84. Техноморфна тілесність: загальна характеристика.
85. Поняття «графіті». Класифікація графіті.
86. Зародження та становлення графіті в США та Європі.
87. Поняття «муралі». Специфіка створення та інституалізації.
88. Madonnari або street- painting як вид вуличного мистецтва.

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Гетало Т. Є., Жеребятнікова І. В., Пальм Н. Д. Українська та зарубіжна культура : конспект лекцій. Харків : ХДЕУ, 2002. 182 с.
2. Денисюк Ж. З. Масова культура і національно-культурна ідентичність в добу глобалізації : монографія. Київ : НАКККІМ, 2016. 223 с.
3. Історія світової культури : Культурні регіони: навч. посіб. для студ. гум. спец. вузів / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
4. Історія світової культури: навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
5. Історія світової та української культури : підруч. для вищих закладів освіти / В. А. Гречанко, І. В. Чорний В. А. Кушнерук, В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
6. Ляшенко О. Д. Зарубіжна та українська культурні епохи Просвітництва : конспект лекцій. Кіровоград : КДПУ, 2003. 59 с.
7. Сінькевич О. Б. Соціальні практики масової культури : ідентифікаційний дискурс : монографія. Львів : ЛНУ, 2015. 359 с.
8. Соломатова В. В. Візуальна культура ХХ ст. : навч. посібник. Київ : КНУКіМ, 2016. 245 с.
9. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.
10. Шейко В. М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ : підручник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 1999.
11. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.) : В 2 т. Т.1. Харків : Основа, 2001. 518 с. Т.2. Харків : Основа, 2001. 400 с.

Додаткова література:

12. Аббязова Б. Т. Ознаки постмодерну в хореографічному мистецтві : 2 пол. ХХ – поч. ХХІ ст. // Культура і сучасність. 2016. № 1. С. 122-127.
13. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. пр. НАКККІМ. Вип. 34. 2015. 389 с.
14. Андрієнко О. В. До питання про причини виникнення та інтерпретації декадансу // Вісник Держ. ун-ту економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Серія : Гуманітарні науки. 2003. № 2. С. 83-89.
15. Андрущенко Т. Сутність естетичного в епоху Ренесансу // Вища освіта України. 2007. № 4. С. 70-74.
16. Бабушка Л. Д. Розвідка про красу як абсолютну цінність (історико-естетичний аналіз) // Практична філософія. 2006. № 2. С. 230-234.
17. Баканурська М. Зародження постмодерністських парадигм у модерністському мистецтві // Аркадія. 2007. № 4. С. 38-42.
18. Баканурська М. Особливості постмодерністської естетики // Аркадія. 2007. № 2. С. 46-49.
19. Белов Д. Комікс як продукт інформаційної культури // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського: зб. наук. пр. 2018. Вип. 49. С. 71-88.
20. Бичко А., Бичко І., Табачковський В. Історія філософії: Підручник. Київ, 2001.
21. Богданова М. В. Танець як складова культурної обрядодії // Культура і сучасність. 2015. № 2. С. 93-97.
22. Бойко А. І. Постмодернізм та світоглядні орієнтації сучасної людини // Мультиверсум : філософський альманах. Київ : Укр. Центр духовної культури, 2001. Вип. 25. С. 3-11.

23. Бойко А. О. Феномен маси як атрибут суспільства і культури. Дисертація на здобуття кандидата філософських наук. Спеціальність 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. 210 с.
24. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 285 с.
25. Бондарчук Т. В. До питання про модель людини і світу у культурі постмодернізму // Культура і сучасність. 2011. № 1. С. 93-97.
26. Бугайов В. І. Феномен утопії художніх символів модерну // Наука. Релігія. Суспільство. 2007. № 2. С. 207-211.
27. Бур'ян О. Імпресіонізм // Дніпро. 2011. № 10. С. 138-140.
28. Бур'ян О. Сюрреалізм в мистецтві // Дніпро. 2011. № 9. С. 149-151.
29. Власенко А. Сад українського модерну // Міжнародний туризм. 2009. № 6. С. 130-137.
30. Вовкун В. В. Діалогічний потенціал українського авангарду // Культура і сучасність. 2009. № 1. С. 44-49.
31. Войтенко О. М. Естетичний ідеалізм – типологічна парадигма культури Відродження // Філософські обрії. 2009. № 22. С. 132-144.
32. Галушко М. Динаміка трансформації повсякденних форм у культурі постмодерну // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київ. політехн. ін.-т». Філософія, психологія, педагогіка. 2009. № 1. С. 12-16.
33. Гацелюк В. О. Розвиток неокласичного балетного стилю в хореографії ХХ ст. // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2012. № 4. С. 63-67.
34. Герчанівська П. Е. Постмодернізм : інноваційні форми і технології культурної практики сучасності // Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2013. № 3. С. 58-62.
35. Гольберг М. Романтизм і культура ХХ століття // Романтизм у культурній генезі : Мат. міжнар. наук. конф. «Німецький романтизм і європейська культура ХХ ст.». Дрогобич, 1998. С. 4-16.
36. Гужва О. П. Ріхард Штраус на шляху до синтезу мистецтва : творчість композитора // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2007. № 3. С. 63-69.
37. Гуменюк Т. К. Нове розуміння «величного» / піднесеного / SUBLIME у мистецтві постмодернізму // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2003. № 4. С. 5-9.
38. Гусєв В. Західна філософія Нового часу XVII-XVIII століть. Київ, 2000.
39. Дейвіс Н. Європа: Історія. Київ, 2000.
40. Дем'яненко Л. Імпресіонізм у музиці і літературі (Михайло Коцюбинський і Клод Дебюссі) // Слово і час. 2011. № 1. С. 78-84.
41. Ель Гуессаб К. Іслам як чинник регулювання суспільного та приватного життя в арабському суспільстві // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет "Одеська юридична академія". Одеса, 2017. Вип. 17. С. 29-31.
42. Жилко Н. М. Сполучені Штати Америки : навч. посібник до курсу «Країнознавство» / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин, 2003.
43. Жукова Н. А. «Елітерне» в постмодерністському мистецтві // Гуманітарний часопис. 2010. № 3. С. 32-40.
44. Жукова Н. А. Авангард та модернізм у контексті проблеми існування міфу в культурі кінця ХІХ – 1 пол. ХХ ст. // Гуманітарний часопис. 2012. № 3. С. 46-54.
45. Задубняк Ю. А. Трансформації символічного в культурі постмодерну // Вісник Нац. авіа. ун-ту. Філософія, культурологія. 2008. № 2. С. 161-165.

46. Залужна А. Є. Трансформаційні процеси культури постмодерну і морально-естетичний аспект // Гуманітарний часопис. 2014. № 1. С. 25-31.
47. Замаровський В. Спочатку був Шумер. Київ, 1983.
48. Західноєвропейський живопис 14-18 століть / упоряд. Л. Сак, О. Школяренко. Київ, 1986.
49. Зеленський Ю., Малин М. Абстракціонізм // Дніпро. 2014. № 2. С. 124-128.
50. Ільєнко І. М. Соціокультурна акомодация джазу в 1 пол. ХХ ст. : до питання взаємодії мистецтва // Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2017. № 4. С. 152-164.
51. Каднікова Л. В. Постмодернізм в естетиці // Вісник Нац. авіац. ун-ту. Філософія. Культурологія. 2005. № 1. С. 74-78.
52. Кандзюба М. О. Проблема кічу в культурі: естетичний аспект // Наук. вісник Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки. 2006. № 3. С. 107-111.
53. Кірєєва О. Г. Художньо-світоглядні традиції Г. Генделя й А. Веделя в контексті європейської культури // Наука. Релігія. Суспільство. 2003. № 3. С. 232-235.
54. Кірєєва Т. І., Кірєєва О. Г. Символи мистецтва у часі // Наука. Релігія. Суспільство. 2011. № 2. С. 214-221.
55. Кодьєва О. П. Символ та його місце у зображальній творчості // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2002. № 1. С. 31-37.
56. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Всесвітня л-ра та культ. в навч. закладах України. 2007. № 10. С. 10-12.
57. Композитор-віртуоз. До 330-річчя від дня народження Г. Ф. Генделя (1685-1759) // Календар знаменитих і пам'ятних дат. 2015. № 1. С. 48-57.
58. Корнієнко Ю. В. Антропологічні виміри моди та дизайну постмодернізму // Культура і сучасність. 2009. № 1. С. 34-38.
59. Кохан Т. Г. Сюрреалізм як об'єкт теоретичного аналізу // Культура і сучасність. 2004. № 2. С. 91-98.
60. Кохан Т. Г. Художні течії в західноєвропейському мистецтві поч. ХХ ст.: досвід варіаційного підходу // Культура. Сучасність: альманах. 2003. № 1. С. 76-82.
61. Кравчук О. Г. Танцювальне шоу в системі синтезу телебачення та хореографічного мистецтва // Вісник Міжнарод. слов'ян. ун-ту. Серія : Мистецтвознавство. 2010. Т. 13. № 2. С. 62-71.
62. Кравчук О. Г. Художність театрального дійства в сучасному хореографічному мистецтві // Вісник Міжнарод. слов'ян. ун-ту. Серія : Мистецтвознавство. 2006. Т. 9. № 1. С. 22-24.
63. Кравчук О. Руйнація системи традиційних цінностей у авангардному мистецтві поч. ХХ ст. (фонізм та ранній кубізм) // Вісник Львів. ун-ту. 1999. Вип. 1. С. 168-172.
64. Красівський О. Глобалізація та ідентичність національної культури // Ефективність державного управління. 2017. Вип. 4 (53). Ч. 1. С. 13-21.
65. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
66. Кузнецов Ю. «Естетична революція» імпресіонізму // Іноземні мови в навчальних закладах. 2004. № 1. С. 154-160.
67. Кун М. Легенди та міфи Стародавньої Греції. Київ, 1992.
68. Лебедев В. О. Анатомія масової культури: монографія. Харків : Форт, 2010. 164 с.
69. Лензійон Я. Джазове мистецтво і сучасна українська культура // Молодь і ринок. 2017. № 3. С. 177-181.
70. Лисіна Н. Музично-теоретичні трактати Ренесансу // Мистецтво та освіта. 2011. № 2. С. 6-12.

71. Личковах В. Авангард-постмодернізм-універсалізм : зміна парадигм некласичної естетики // Філософська і соціологічна думка. 1996. № 7/8. С. 142-165.
72. Лімборський І. Сентименталізм української душі та сентименталізм в українській культурі // Вісник АН України. 1994. № 2. С. 39-44.
73. Лук'янець В., Соболев О. Філософський постмодерн: навч. посібник. Київ, 1998.
74. Льовкін О. Г. Сюрреалістична естетика як підґрунтя «активного» постмодернізму // Практична філософія. 2005. № 3. С. 136-142.
75. Лютий Т.В., Ярош О.А. Культура масова і популярна: теорії та практики. Київ: Агентство-Україна, 2007. 124 с.
76. Маєстро боротьби : до 190-річчя від дня народження Ріхарда Вагнера (1813-1883) // Календар знаменитих і пам'ятних дат. 2003. С. 58-62.
77. Мазепа В. Український модернізм поч. ХХ ст. : спроба синтезу естетизму та української ідеї // Філософська думка. 1998. № 2. С. 81-97.
78. Малюк Є. О. Відеогра як феномен сучасної медіа культури. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата культурології. 26.00.01. 212 с.
79. Маншилін О. Становлення американського танцю модерн. Творчість Доріс Хамфрі // Просценіум. 2011. № 1. С. 15-23.
80. Маркевич Л. А. Новаторські тенденції в українській хореографічній культурі у 20-ті рр. ХХ ст. // Вісник Міжнарод. слов'ян. ун-ту. Серія : Мистецтвознавство. 2011. Т. 14. № 2. С. 100-107.
81. Масова культура у сучасному художньо-комунікаційному просторі. Мат. III Міжнар. наук.-практ. конф. (18-20 квітня 2017 р.). Херсон. Нац. техн. ун-ту, каф. Дизайну. Херсон : Грін Д., 2017. 1137 с.
82. Мачуліна І. І. Соціологія вільного часу та дозвілля / конспект лекцій. Кам'янське, ДДТУ, 2017. 68 с.
83. Меднікова Г. Образи та символи міфів у мистецтві постмодернізму // Людина і світ. 2002. № 10. С. 51-59.
84. Меднікова Г. С. Духовна ситуація сьогодення у мистецтві постмодернізму // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2002. № 2. С. 15-22.
85. Микуланинець Л. М. Концептуальні категорії постмодернізму в дискусії сучасної художньої культури // Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2017. № 4. С. 192-195.
86. Мозговий М. Чинники розвитку сучасної української естрадної музики // Наук. записки Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка та Нац. муз. акад. України ім. П. Чайковського. Серія : Мистецтвознавства. 2009. № 2. С. 64-70.
87. Мокляк Л. І., Покотило Г. М. Мистецтво як духовне підґрунтя самовизначення нації у глобалізованому світі // Вісник Нац. авіац. ун-ту. Філософія. Культурологія. 2017. № 1. С. 113-116.
88. Москалець О. Особливості пізнання художнього символу // Філософська думка. 2000. № 3. С. 98-118.
89. На ріках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. Київ, 1991.
90. Назаренко Ю., Сирбу О., Філіпчук Л., Хассай Є. Дослідження дозвілля і культурних потреб міської молоді в Україні. УКФ. 151 с // https://uaculture.org/wpcontent/uploads/2020/12/doslidzhennya_dozvillya_i_kulturnyh_potreb_miskoyi_molodi_v_ukrayini.pdf
91. Наливайко Д. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму» // Слово і час. 1997. № 11/12. С. 44-48.

92. Немеш О.М. Віртуальна діяльність особистості: структура та динаміка психологічного змісту: монографія. Київ: Слово, 2017. 391 с.
93. Осадців Т. Танець як мистецтво, ритуал та історія (XVIII-XX ст.) // Схід. 2016. № 2. С. 57-61.
94. Павлова О. Ю. Становлення візуальних практик художнього поля модерну : соціокультурні передумови // Культура і сучасність. 2016. № 1. С. 3-8.
95. Павлова О. Ю. Феноменологічна інтерпретація умов здійснення естетичного досвіду: до проблеми зіткнення образів // Культура і сучасність. 2005. № 2. С. 30-36.
96. Пахаренко В. Соцреалізм (20-80 роки XX ст.) // Українська мова та л-ра в шк. 2002. № 3. С. 42-45.
97. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах : Підручник. Київ : Кондор, 2005. 408 с.
98. Петрова І.В. Творча діяльність Леонардо да Вінчі у контексті подієвої культури Відродження // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, Культурологія, Соціологія. 2021. Вип. 21. С. 50-61.
99. Плахотнюк О. А. Стилї та напрями сучасного хореографічного мистецтва // Вісник Міжнарод. слов'ян. ун-ту. Серія : Мистецтвознавство. 2007. Т. 10. № 1. С. 32-35.
100. Побережна Г. І. Й.-С. Бах в контексті мета історії // Культура і сучасність. 2016. № 1. С. 73-79.
101. Подуляк Ю. Ю. Модерн, постмодерн, другий модерн : варіації семіосфери життєсвіту // Вісник Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. 2010. № 12. Т. 2. С. 204-212.
102. Попович М. Романтизм як стиль та ідеологія // Філософська думка. 2004. № 6. С. 3-30.
103. Попович О. В. Компенсаційно-креативна функція культури : монографія. Київ : НАККІМ, 2012. 379 с.
104. Прудиус Р. Г. Постмодерністські образи людини // Вісник Нац. авіа. ун-ту. Філософія. Культурологія. 2012. № 1. С. 74-78.
105. Радзевич Г. Авангард // Дніпро. 2012. № 9. С. 122-127.
106. Радченко О. Б. Постмодернізм : спроба філософсько-естетичного осмислення сучасності // Вісник Житомир. пед. ун-ту. 2003. Вип. 12. С. 47-51.
107. Ратко М. Світ українського бароко // Мистецтво та освіта. 2002. № 11. С. 48-55.
108. Рогозинський В. Символізм у малярстві та музиці // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. № 3. С. 50-56.
109. Романенкова Ю. В. Анаморфози як елемент інструментарію художньої мови маньєристів // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2011. № 4. С. 123-126.
110. Романенкова Ю. В. Філософсько-естетична концепція маньєризму. Генеза стилю // Культура і сучасність. 2011. № 1. С. 153-157.
111. Сабадаш Ю. С. Культурологічний модернізм та естетика мас-медіа у контексті дослідження Умберто Еко «Апокаліпсис відкладається» // Культура і сучасність. 2009. № 1. С. 49-53.
112. Салій В. Художній образ у музичному мистецтві // Мистецтво та освіта. 2009. № 1. С. 8-10.
113. Світло Людвіга Ван Бетховена : сценарій про життя та творчість Людвіга Ван Бетховена // Виховна робота в шк. 2007. № 10. С. 20-27.
114. Ситуація постмодернізму в Україні. Круглий стіл // Кіно-Театр. 2001. № 6. С. 2-12.
115. Сініцина А. В. Джерела і особливості українського романтизму // Зб. наук. праць : Філософія, соціологія, психологія / Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 1999. Вип. 3. Ч. 1. С. 276-285.

116. Сінкевич О. Б. Ідентифікаційні практики масової культури: соціально-філософський аналіз. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність – 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. 2016. 446 с.
117. Скальська Д. М. Естетичний дискурс постмодерну // Культура і сучасність. 2007. № 2. С. 15-22.
118. Скальська Д. М. Філософсько-методологічна рефлексія сучасного естетичного процесу // Прикарпат. вісник НТШ. 2010. № 3. С. 7-15.
119. Скотний В., Біленко Т. Світоглядні парадигми в контексті романтичної культури // Романтизм у культурній генезі : Мат. міжнар. наук. конф. «Німецький романтизм і європейська культура ХХ ст.». Дрогобич, 1998. С. 16-23.
120. Скринник-Миська Д. М. Проблема людини у візії мистецтва модерну : «базова особистість» епохи // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т». Філософія, політологія, педагогіка. 2007. № 2. С. 47-51.
121. Слободянюк А. В., Домінас А. А. Комп'ютерні ігри як елемент масової політичної культури та комунікації // Матеріали XLVI наук.-техн. конф. Підрозділів ВНТУ (Вінниця, 22-24 березня 2017) // <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17792/2484.pdf>
122. Станіславська К. І. Перформанс – мистецько – видовищна форма постмодернізму // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2010. № 4. С. 96-100.
123. Столярчук Н. Світоглядно-естетичні універсалиї бароко в художньому мисленні українського авангарду // Вісник Східноєвропейського нац. ун-ту ім. Л. Українки. Серія: Філософські науки. 2013. № 11. С. 170-175.
124. Татарінцева І. Початок кризи романтичної лірики у «Тристані та Ізольді» Р. Вагнера // Наук. записки Терноп. пед. ун-ту. Серія : Мистецтвознавство. 1999. № 2. С. 53-62.
125. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, І.М. Спудка та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 66 с.
126. Тихонова Є. Історія танцю : від міфів до реальності // Українська культура. 2004. № 10. С. 33-35.
127. Ткарало О. М. Становлення європейського джазу (від поч. ХХ ст. до Другої світової війни) // Наук. записки Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. 2012. № 2. С. 3-9.
128. Федорова І. І. Постмодернізм як феномен сучасної культури : шляхи становлення і трансформації // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2001. Вип. 1. С. 43-48.
129. Фокшей В. Імпресіонізм як явище музичної культури / Зарубіжна л-ра в навчальних закладах. 2001. № 6. С. 47-50.
130. Фриз П. Хореографічна культура в контексті теорії і практики сучасного суспільства // Молодь і ринок. 2012. № 8. С. 46-50.
131. Хвостикова А. О. С. Взаємозв'язок філософії, релігії та медицини у Стародавніх Індії та Китаю // Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). Київ : НМУ ім. О. О. Богомольця, ВР ІФ ім. Г. С. Сковороди НАНУ, 2021. 228-231.
132. Хлестов С. В. Комікс як засіб масової комунікації: типологічні особливості // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». 2017. Вип. 11. С. 13-17.
133. Хмара О. Дозвілля у молодіжній масовій культурі // <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2881/1/Xmara%20O..pdf>
134. Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далеко-східний культурний регіон.

Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / за ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. Київ, 2003.

135. Чуприна І. Філософські засади мистецтва постмодернізму // Мистецтво та освіта. 2004. № 3. С. С. 6-9.
136. Шариков Д. І. Імпресіонізм та імпровізація у сучасній хореографії // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтва. 2012. № 1. С. 141-144.
137. Шумка М. Символізм у філософській культурі Києво-руської доби // Наук. записки Терноп. держ. пед. ун-ту. Серія : Філософія, економіка, соціологія. 1999. № 2. С. 71-75.
138. Щербань О. О. Символічна функція художнього образу // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2010. № 2. С. 65-69.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Бібліотека Харківської державної академії культури – <http://lib-hdak.in.ua/>;
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/node/123>;
3. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна – <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/>

Навчальне видання

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

програма та навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 061 Журналістика

Розробники:

М.В. Александрова, канд. філософських наук, доцент

М.О. Жигайло, канд. культурології, викладач

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 27.11.2023 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. 7,67. Обл.-вид. арк. 8,52.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvy2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.